

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3086/2023. (II. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.455/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Steixner Ferenc ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Győri Járásbíróság P.20.903/2020/9. számú ítélete, a Győri Törvényszék 2.Pf.20.275/2020/4. számú ítélete és a Kúria Pfv.II.20.455/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény P) és Q) cikkével, az I. cikk (1)–(4) bekezdéseivel, a XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének Első Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. cikkével.
- [3] 1.1. A tényállás szerint a egy pázmándfalui pince megnevezésű, az ingatlannyilvántartásba 23 m² alapterülettel bejegyzett ingatlant (a továbbiakban: pince) az 1800-as évek második felében létesítették, majd a későbbiekben – több mint 10 évvel ezelőtt – 64 m²-esre bővítették. A pince három szellőzőnyílással rendelkezett: egy a bejárat felett, egy attól 7,52 méterre, míg a harmadik a végétől 4,54 méterre. A két 15 cm átmérőjű mennyezeti szellőzőkürtő a 4 méterrel a pince felett elhelyezkedő Pázmándfalu zártkert, szántó megnevezésű, 5388 m² alapterületű ingatlanra nyílik, amely 15%-ban beépíthető. A pince félköríves dongával fedett, löszös talajból kifaragott, megközelítőleg 2 méter belmagasságú, egylégtérű. Az alapügy felperese 2014. november 10-én szerezte meg a pince tulajdonjogát hagyatéki hitelezői igény kielégítése jogcímén. A pince feletti ingatlan korábban a helyi termelészövetkezet (a továbbiakban: tsz) tulajdonában állt. A tsz a közvetlenül a pince felett elhelyezkedő ingatlanrészt – megegyezés alapján – nem művelte meg. Az ingatlant az indítványozó (perbeli alperes) 2013-ban vásárolta meg. Az előző tulajdonos nem tájékoztatta arról, hogy azon szellőzőnyílások találhatóak, így azokat az alperes „beszántotta”. A pince szellőzése így a kereseti kérelem benyújtásakor nem volt megoldott, emiatt levegője dohos, a fal nedves, fekete penésszel borított. Szellőzés hiányában funkcióját veszti és az állaga is veszélybe kerül, mert a folyamatosan nedvesedő homokkő szilárdsága gyengül.
- [4] A felperes módosított keresetében kérte megállapítani, hogy jogelődje elbirtokolta a pince szellőzésére vonatkozó szolgalmi jogot az alperesi ingatlanon. Másodlagos kérelme szolgalmi jog alapítására irányult.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes szolgalmi jog elbirtoklásának megállapítása iránt előterjesztett keresetét elutasította, egyidejűleg pinceszellőzési szolgalmat alapított az alperes ingatlana terhére.
- [6] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Egyetértett az elsőfokú ítélet ténybeli és jogi indokolásával. Kizárólag a fellebbezés kapcsán fejtette ki érveit: a pince szellőzése kizárólag szolgalmat alapításával biztosítható, ami azért szükséges, mert ellenkező esetben az rendeltetésszerű használatra alkalmatlan.
- [7] A jogerős ítélet ellen az indítványozó (mint alperes) nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és – tartalma szerint az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a felperes másodlagos keresetének elutasítását kérte.
- [8] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.455/2021/16. számú ítéletével a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartotta.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Győri Járásbíróság P.20.903/2020/9. számú ítélete, a Győri Törvényszék 2.Pf.20.275/2020/4. számú ítélete és a Kúria Pfv.II.20.455/2021/16. számú ítélete ellentétes az Alaptörvény P) és Q) cikkével,

az I. cikk (1)–(4) bekezdéseivel, a XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének Első Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. cikkével. Főtitkári felhívásra kiegészített indokolásában előadta, hogy ügyében a bíróságok törvényi felhatalmazás nélkül, ítélettel alapítottak az indítványozó telkén szolgalmi jogot, következésképpen a bírói döntések az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk szerinti tulajdonhoz való jogának sérelméhez vezetnek. Hivatkozott a Kúria Pfv.I.20.065/2014. számú döntésére, mely szerint a bíróság – vonatkozó törvényi felhatalmazás hiányában – a szükségbeli útszolgálat kivételével nem alapíthat szolgalmat, illetve nem állapíthatja meg annak jogszabály alapján történő létrejöttét. A bíróságok a pince bővítés hatósági jóváhagyása és a vázrajz érintettek általi aláírása nélkül rendelték el a szolgalmi jog bejegyzését az indítványozó ingatlanának 62 m² területű részére, holott a pince az ingatlan-nyilvántartás adatai szerint 25 m² alapterületű. Az indítványozó szerint a bíróságok téves jogértelmezése folytán a panaszos tulajdonhoz való jogán túlmenően, megsértették az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 28. § (1) bekezdésében írtakat is.

- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét 2022. április 1-jén töltötte le, az alkotmányjogi panaszt 2022. május 30-án, határidőben nyújtotta be az elsőfokú bíróság útján. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, mivel az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [P] és [Q] cikk, I. cikk (1)–(4) bekezdés, XIII. cikk (1) és (2) bekezdés], a támadott bírói döntéseket [a Győri Járásbíróság P.20.903/2020/9. számú ítélete, a Győri Törvényszék 2.Pf.20.275/2020/4. számú ítélete és a Kúria Pfv.II.20.455/2021/16. számú ítélete], továbbá az alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére.
- [11] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [12] Az alkotmányjogi panasz befogadásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis az Alaptörvény „Alapvetés” címet viselő részében megfogalmazottak, így az indítvány által felhívott [P] cikkben, [Q] cikkében foglaltak nem jogokat állapítanak meg, így a bennük foglaltak esetleges sérelme alkotmányjogi panasz benyújtására alapot nem teremt [3137/2014. (IV. 24.) AB végzés, Indokolás [14]]. Erre tekintettel ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja követelményének, így az utalt alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nem volt helye.
- [13] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [14] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikkével összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [15] Az indítványozó panaszja egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletekben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntések Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [16] Ezt támasztja alá az a tény, hogy az indítványozó lényegében a felülvizsgálati kérelemben előadott kifogásokra hivatkozik az Alaptörvény XIII. cikkével összefüggésben. Tartalma szerint így az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában a bírósági ítéletek felülbírálatára irányult. Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy a bírói döntés iránya, illetve a bírósági eljárás felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem általános felülbírálati fórum. Az eljáró bíróságok által – indítványozó álláspontja szerint – elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].

- [17] A Kúria rámutatott arra, hogy az a – felülvizsgálati kérelemben a megjelölt anyagi jogi jogszabálysértés indokként hivatkozott – jogi álláspont, miszerint „a bíróság a szükségbeli útszolgálat kivételével nem alapíthat szolgalmat, illetve nem állapíthatja meg annak jogszabály alapján történő létrejöttét”, „sem az első-, sem a másodfokú eljárásnak nem volt tárgya, arra az alperes a fellebbezésében sem hivatkozott. Mivel a másodfokú bíróság ezzel kapcsolatban – erre irányuló kérelem hiányában – nem fejtette ki jogi álláspontját, ez a felülvizsgálati érvelés érdemben nem volt vizsgálható.” {Kúria Pfv.II.20.455/2021/16. számú ítélet [44]}
- [18] Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán visszautal a 3405/2021. (X. 15.) AB határozatában kifejtettekre, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság ugyanakkor az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok esetén mindig a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerítésével az adott ügyben végső fórumként eljáró bíróság által hozott bírói döntés alaptörvény-ellenességét vizsgálja, és vizsgálata csak kivételesen, az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján terjedhet ki az ezen bírósági döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntésekre. A kereseti kérelemről az első fokon eljáró bíróság dönt, a jogorvoslati fórumok már alapvetően a fellebbezés vagy a felülvizsgálati kérelem keretei között járnak el. Ahhoz, hogy valamely, az elsőfokú eljárásban a kereseti kérelem minősítésével és elbírálásával összefüggésben felmerült esetleges alaptörvénytértés az adott ügyben a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerítésével a végső fórumként eljáró bírói fórum által hozott döntésben is megjelenjen és ezáltal az Alkotmánybíróság előtt az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban felhívható legyen, elengedhetetlen, hogy az indítványozó a rendelkezésre álló rendes (és adott esetben, szabad választása szerint, rendkívüli) jogorvoslatok keretében ezen állított alaptörvénytértést eredményező körülményekre az eljárási törvények szerinti formában és tartalommal hivatkozzon, melyet a jogorvoslati fórum érdemben köteles elbírálni, és döntésének indokairól az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megfelelően köteles számot adni. Ez az értelmezés egyenesen következik az alkotmányjogi panasz funkciójából éppúgy, mint a jogorvoslatok kimerítésének Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kötelezettségéből. Csak abban az esetben értékelhető ugyanis úgy, hogy valamely alsóbb fokú bíróság eljárásában felmerülő alaptörvénytértés az Alkotmánybíróság által közvetlenül vizsgált bírói döntésben is megjelent, és azt az Abtv. 29. §-ának megfelelően érdemben befolyásolta, ha a jogorvoslati fórum eljárása kiterjedt annak a kérdésnek a vizsgálatára is, amely az indítványozó állítása szerint az alaptörvény-ellenességet okozta már az alsóbb fokú bíróság(ok) eljárása során.” {3405/2021. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [24]}
- [19] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntések érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [20] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. január 31.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1352/2022.

